

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput IV. De obligatione restitutionis ex homicidio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

111. Qua penitentia imponenda iniusto homicidio in Sacramento confessionis.

De hac Paulus Comitulus in resp. Moral. lib. 4. quest. 11. num. 8. in hanc sententiam scribit: Penitentia penitentia salutaris, esset, veniam petere ab eo cuius iniustitiam occidit, si idem omnia damna resarcire, pro amissione animae, et pro peccato, singulis hebdomadis, aut mensibus, aut annis, tria praestare: singulis hebdomadis, unum, ut scilicet curare celeberrimam; Aliquam elemosinam, ut scilicet curare pauperibus erogare, Litanias, ut scilicet curare Virginitatem percurrere. Praeterea per eundem, qui in hebdomada confitetur, semel in mense confitetur, et semper tota vita quotidie eum Pater, et Ave, et Agnus Dei, et pro eadem anima occisi recitare. Hac Comitulus, quae satis sit Confessoribus proposuisse, ut in casibus particularibus minuatur, ad eandem, in qua conditiones personae penitentis, aliarumque, et constantiam, cum ea prudentia, quam brevis in mea Methodo Confessionis, lib. 4. cap. 3. & 4. expono.

CAPUT IV.

De Obligatione Restitutionis Homicidii.

§. I. De Obligatione Restitutionis ex Homicidio indirecto.

Dammum alteri ex quacunque actione, atque modo ex occasione provenire, vel directe potest, vel indirecte, seu per accidens. Ne longum faciam, adducam id exemplo: Ioannes segetem Petri per culpam mortalem comburit. Sanè is damnum Petro directè fecit; atque eum ad Restitutionem Petro tenet de toto damno, nullus ignorat. At si forte Francisco innocentem imputetur eorum segetum combustio: unde Francisco intrudatur in carcerem, spoliatur suis bonis, condemnatur ad Tricemes, &c. hoc damnum dicitur indirectum, & per accidens respectu Ioannis, Item ergo in occasione. Si enim Ioannes iniuste occidit Petrum, damnum Petro directè facit, & ad restitutionem omnia damna Petro obviencia obligabitur; de qua obligatione agam mox. §. 2. Ioannes, ut dictum est, occidit Petrum, sed deinde Franciscus est eiusmodi occasione infamator, & solvat penas: hac solutio ponit eum in directa respectu Ioannis, & in §. praesenti quaerimus, an Ioannes obligetur hoc indirectum damnum resarcire.

1. Et quidem certum mihi est, Ioannem debere compensare Francisco, vel eius haeredibus ea, quae Francisco coactus fuit à Iudice tradere Petro directè damnificato, ea inquam, quae recompensant damnum directum, ipsi Petro illatum. Ita de Lugo tom. 1. de iust. d. 8. sect. 6. num. 84. Rebellius p. 1. lib. 3. cap. 1. num. 15. citans Cordub. Sorum, aliosque. Ratio est manifesta, quia Ioannes damnificans tenetur facere aequalitatem cum ipso Petro, cui directè damnum intulit. Ergo cum Petrus à Francisco habuerit suum, & Ioannes, ut certum est, per hoc non absolvatur ab obligatione resarciendi damnum; quod fecit: consequens est, ut Francisco vices Petri nunc subeundi reddat. Nisi forte Petrus restituat Francisco id, quod coactus à Iudice Franciscus ipsi Petro tradidit; nam tunc Ioannem Petro debere reddere, nimis est clarum.

2. Redeo ad quaestionem propositam: Triplici modo se habere potest Ioannes indirectè damnificans se, occidens alium. Primum, ita ut non praevideat illud delictum esse alteri, v. g. Francisco imputandum. Secundum, ut praevideat, sed non intendat. Tertium, ut praevideat, & intendat.

111. Altero probabile, & tutum esse, regulariter lo-

quando, non teneri quempiam ad restituendum damnum eiusmodi secutum indirectè, quocunque ex his tribus modis res contingat; atque adeo dictum Ioannem ad nihil obligari. Ratio huius nostrae sententiae; quam impugnat de Lugo, l. c. sect. 6. num. 80. sequens Molinam. En. 4. tract. 3. d. 86. num. 1. Rebel. l. c. sed sequitur Lessius lib. 2. cap. 9. disp. 16. num. 113. est: quia damnificatio tunc solum est radix obligationi restituendi: quando est causa externa physica, vel moralis damni consecuti, ut patet in aliis obligationibus. Sed in casibus dictis damnificatio, seu occisio non est causa physica, ut certum est: quia nullum concursus, seu influxus physicum exercet occisio Petri, quem commisit Ioannes, in imputatione Francisci: Nec moralis, quia enim dicitur, quod ideo imputetur damnificatio ipsi Francisco: quia illam fecit Ioannes; Ergo, &c. Iudex igitur solum capit occasionem imputandi occisionem Francisco ex occisione facta à Ioanne; non autem Ioannes dat causam. Quare etiam si Ioannes damnum Francisci praevideat, vel etiam intendat; unde & peccet contra charitatem: tamen quia haec praevisione, & intentio non facit ipsam actionem externam iniustam nisi alias ex natura sua sit causa saltem moralis iniusti damni, non potest inde colligi onus restituendi, quod solum sequitur ad iniustam causam externam damni.

4. Dixi autem (regulariter loquendo): quia interdum ex circumstantiis damnificatio est talis, ut influat moraliter ad imputationem; & tunc sanè erit obligatio restitutionis. Vt si comburetis, v. g. segetes Petri, vel Petrum occidens utatur famulis, vel gladio alterius tertij. v. g. Francisci, ipso Francisco invito; ex quo desumatur indicium, quod Franciscus damnum, vel mortem intulerit. Tunc enim ea damnificatio est causa physica damni Petri, sed moralis, damni Francisci.

Ad dignoscendum autem, an adsit eiusmodi moralis influxus, illa est Regula, ut videatur: An ex tali damnificatione iuncta cum suis circumstantiis sequatur, ut plurimum imputatio, vel damnum tertij, si enim ut plurimum; signum erit moralis influxus. Lege Lessium citatum.

5. Ex dictis sequitur, eum; qui furatur Theaurum avaro, unde avarus merore confectus moriatur: Eum, qui occultè aliquem occidit, unde talis occisio alteri, v. g. inimico occisi imputetur: Eum, qui aliam alteri impingit, unde ob dedecoris apprehensionem moriatur: Eum, qui vendit Militi arma, unde is, homicidia iniusta committat: Eum, qui solo suo exemplo extraneis est offendiculum ad malè agendum; & similes, non obligari ad restitutionem ex homicidio, etiam si intentum id à dictis fuerit: quia tunc, licet peccetur contra Charitatem; non tamen peccatur contra Iustitiam per actionem externam, quae sit vera causa physica, vel moralis homicidij.

Qui alium occidit, & collocat cadaver ante ianuam alterius, unde is alter à Iudice condemnatur non iudico esse causam moralem eiusmodi condemnationis: Ita de Lugo tom. 1. de iust. d. 1. sect. 6. num. 84. loquitur tamen, quando imputatio praevideatur, licet non intendatur. Contra Sanchez ab eodem de Lugo citatum ibid. p. 18. sect. 5. numero 116. Multò rarius, qui invenit cadaver occisi ab alio ante suam ianuam, illud collocat ante ianuam alterius: lege de Lugo loc. cit. d. sect. 5. à numero 114. (qui etiam, obiter id habet; à Restitutione excusat eum, qui infantem ante suam ianuam inventum, collocat, ut nutriatur ab aliis ante ianuam alterius: verum, qui alium occidit in domo, vel agro alterius, unde pariter is alius condemnatur; iudico esse moralem causam. Ratio utriusque dicti est, quia ex prioribus actionibus non sequitur ut plurimum imputatio homicidij, siquidem casu tibi mori potuit alibi vulneratus: sequitur ex posteriore, nam praesumitur Domino domus, vel agri consentiente, homicidium fuisse commissum. In viroque adesse causam moralem, & probabiliter supponit Sanchez lib. 2. conf. 5. dub. 5.

dub. 5. num. 72. sed propter rationem dictam nostra opinio videtur probabilior.

Dixi condemnationis utique ad mortem, nam alicuius damni, v. g. incarcerationis, vercor, ne tua actio ex dictis num. 4. si aliquando moralis causa: Ipsa enim collocatio cadaveris ante alterius domum est talis, ut ex illa, ut plurimum sequatur incarceration inhabitantis in domo, sic inducet obligationem restitutionis damnum ex incarceratione sequentium.

6. Quando ex actione positiva tua (nam quando ex omissione, dictum est paulo ante c. 3. §. 1. num. 10. & 11.) imputatur homicidium alteri: vel aliud contingit, unde mors tertio sequatur, non incurrit irregularitatem, si solum peccasti contra Charitatem, nec eam mortem intendisti, licet praevideris. Ita Lessius lib. 2. cap. 2. cap. 9. n. 112. dum dicit dictam imputationem etiam praevisam non facere peccatum contra iustitiam. Quia tunc tu non es villo modo causa homicidii, ut dictum est. At si peccasti graviter, ut semper hic supponendum est, per actionem positivam, licet solum contra Charitatem, praevidisti tamen mortem, illamque intendisti, irregularis eris. Ita de Lugo t. 1. de iust. d. 8. sect. 6. num. 78. ex eo principio, quo putat tunc peccari contra iustitiam: lege etiam Dicast. lib. 6. tr. 1. de iust. d. 10. dub. 14. n. 194. Ratio mihi videtur esse, quia causa irregularitatis ex sacris Canonibus, est homicidium voluntarium, seu volitum. At homicidium, quod intenditur, si ve solum nunc peccetur contra Charitatem, si ve etiam contra iustitiam, si ve ponatur eius causa multum periculosa, si ve parum, dummodo aliqua, quamvis levis causa, vel etiam levis occasio scienter ponatur, atque homicidium, ut dictum est, intendatur; voluntarium est, seu volitum: ergo per illud irregularitas incurritur. Non sic quoad obligationem restitutionis: Ad hanc enim inducendam non satis est quodcumque voluntarium, nec quaecumque praevisio, vel intentio; sed necesse est, ut ponatur causa externa physice, vel moraliter influens absolute, & ex se sufficienter ad damnum modo iam explicato. Et huius rei ratio ulterior est, quia cum de obligatione restitutionis nulla specialis legis dispositio positiva adsit (ut adest certe de irregularitate); recurrendum pro illa est ad id, quod de iure est naturale, nimirum ad sufficientiam influxus dati damni. Vide quae dicam inferius, lib. 8. tr. 3. c. 2. n. 9. & 10. ubi haec doctrina magis clarescet, & confirmabitur magis.

§. II. De Damno dato Digressio.

1. Monui superius, me huc aliqua consulto addere de indirecta damnificatione, etiam in temporalibus bonis: ne iterum, cum de Restitutione agam, eadem repetere debeam.

Damnum indirectum à re illatum.

Ex dictis ergo resolvatur sequens casus; Antonius facem manu praefertens, ingressus est domum Petri, furaturus eius vestes. Accidit autem, ut omnino casu, & praeter intentionem facula incenderet ornatus, seu aulae domus eiusdem Petri, & etiam aulae domus vicinæ Titij, quæ nullo modo furari Antonius intendebat. Deinde exiensidem Antonius è domo eiusdem Petri, relinquit ianuam apertam, unde factum est, ut, eadem nocte accedentes alij fures, perque domum apertam ingressi furati sint duos equos eiusdem Petri. Queritur iam, An Antonius obligetur ad restitutionem non solum vestium quas est furatus, de quibus non est dubium: sed etiam aulae totum utriusque, & equorum.

2. Respondeo: Non obligari ad restitutionem aulae totum, obligari tamen ad equorum restitutionem. Ita de Lugo tom. 1. de iust. d. 18. sect. 4. n. 87. citans Mol. lege etiam Dicastilum lib. 2. tract. 2. de iust. d. 3.

dub. 3. n. 72. Ratio est ducenda ex dictis. Nam dictum est, quod aulæ totum Petri, multo magis aulæ totum Titij, omnino per accidens, & indirecta ipsi Antonio, ex alia parte, actio praefertendi faculam, cum non ex se periculosa, & causans incendium; non potest dici fuisse causa per se destructionis, est enim omnino casualis (ut ex facula, quam quis fert, oritur incendium). At quia commune est, & ex se periculosa, in apertam domum de nocte ingrediuntur fures: Antonius, qui ianuam apertam relinquit, fuit causa iusta damni illati in futuro equorum: ac propterea eius damni restitutionem erit obligandus.

3. Dices, quod si fax casu incidisset ea vestes, quas fur furipere intendebat? Respondeo cum ceteris de Lugo ibid. num. 88. sub distinctione: Si enim vestes suffusus esset, & apud se incensa fuerunt, obligabitur ad illarum valorem restituendum: quia tunc, atque ea; apud se retinet; contraxit obligationem restituendi ex iniusta acceptione quomodocumque apud se eas sustinisset, incensa casu, & praeter intentionem fuissent; non contraheret obligationem restituendi, quia tunc per accidens latroni fuisset incendium, licet per se situra fuisset acceptio, si incensa vestes fuissent.

Damnum illatum à tuis.

4. Huc item spectat quodlibet damnum, atque ad homicidium, tuo animali, mancipio, filio illatum. De quo dico primo, si gravi culpa, id est mortali fuerit, vel iusseris damnum, occisionemve; vel negligenter fuisti in illius custodiendis, te moraliter peccare reipsum esse. Integræ restitutionis, luce clarescit, quia sic iniusta causa damni est. De damno hoc praeter citandos lege Dicastilum lib. 2. de restit. tract. 2. d. 1. Verum, si damnum ab ipso irrogatum fuerit, nesciente, vel te nulla gravi culpa negligente, ad nihil ante sententiam in conscientia teneris. Ita Lessius lib. 2. cap. 9. disp. 17. num. 115. & passim Doctores in 1. si servus §. de Noxal. action. & si culpa §. de iniur. & damno dato. Ratio est, quia non teneris ex re accepta: res non supponitur petisse; nec iniusta acceptione, quia tu nullam gravem culpam; vel supponimus, commisit. Post sententiam, est distinguendum. Nam aliud est animal, & mancipio; aliud de filio est sentiendum. De quibus:

5. Dico secundò: Si animal tuum, vel tuus servus damnum verè, quamvis sine tua culpa irrogavit; debet post sententiam, vel damnum refarcire, vel si mors animal, vel servus, qui noxam fecit, dare ei qui passus est damnum. Ratio est, quia ita iura pro foro externo iuste sanxerunt; leges enim possunt ob publicum bonum decernere, ut aliquid, etiam si tua culpa non praecesserit, à te solvatur post sententiam, ad quod ante illam nequaquam in conscientia tenebaris. Servus tamen, etiam post dictam sententiam, posset, ut non se daret damnificato, aliud fugere, & ad fugam ab amicis adiuvari; siquidem nimis esset durum hominem obligare, ad se pro noxa dandum. Quod si is habeat peculium independens à Domino, debet ipse, si velit fugere, restituere; quando in damno faciendo, mortaliter modo iam jam dicto deliquit. Immo puto obligari ipsum ad restitutionem de suo dicto peculio, si mortaliter peccavit; contraxit enim ipse obligationem restitutionis de iure naturæ (& quidem ante dominium, & ante omnem sententiam in conscientia) ex iniusta damnificatione.

Dixi (verè quamvis sine tua culpa irrogavit: nam, si verum non fuit damnum à tuo animali, vel servo illatum; tu non obligaris in conscientia ad standum tali sententiae, & posses occultè tibi compensare, si solvisses: & qui accepit, si ipsi id certo constaret, non posse iuste retinere. Ratio est, quia sententia semper supponit damnum

amplius peti. Excipe in utroque, quando ideo non petitur; quia non potest, vel quia adest timor aliquis, & similia.

9. Quid, si nulli sint heredes? Debebitne occisor restituere priora damna pauperibus? Posteriora enim non debere, iam patet ex dictis; quia nullis heredibus existentibus, nulli facta est laesio. Respondeo: Ita profecto: quia in similibus delictis ex delicto, censetur defunctus velle in usus pios, ad animae suae favorem rem suam distribuere: sed melior fortasse ratio est, quia sic videtur definitum esse ab Alexandro Pontifice, cap. cum tamen de Vfuris, ut iterum infra, lib. 7. cap. 1. §. 2. m. 20. dicemus.

10. Quid si occisus, dum esset in vita remisit omne debitum homicidae? Omne, inquam: nam recte de Lugo tom. 1. de iust. disp. 1. sect. 3. num. 6. Sanchez lib. 1. consil. cap. 4. dub. 11. citans Covar. Fel. Bart. aliosque advertunt, quando morti proximus occisor quis ignoscit, seu remissionem exhibet (quod certe occisor potest; sed non obligari) intelligi de injuria, non de damnis temporalibus? Nam haec, nisi expresse remittantur, semper debebuntur; Respondeo occisum potuisse remittere omnia, dum erat inter vivos; atque adeo si plenè remittat: nihil nec Patri, nec Vxor, nec aliis quibuscunque heredibus esse ab occisore restituendum. Ratio est, quia non fit his injuria, nisi ratione occisi & contra occisi voluntatem; si ergo hic condonat, nihil contra occisi voluntatem retinebit occisor, quod restituere teneatur. Solum ergo potuisset peccare pater remittendo, in aliquo raro casu; quo aliunde filij alimentum non haberent, &c.

11. Verum contra hanc doctrinam, quae est Lessij 2. lib. 2. cap. 9. dub. 26. num. 158. & Thom. Sanchez lib. 1. consil. cap. 4. dub. 12. num. 6. insurgit de Lugo loc. cit. num. 64. asserens veram eam esse in prioribus damnis, quae modò duximus in m. 6. de quibus poterat occisus disponere, dum vivebat: At non esse veram posterioribus, quia haec damna in se patiuntur Pater, filius, vxor; non in alio id est, non in persona occisi: Ergo is remittere non potest. Non displicet distinctio: sed tamen Lessij, & Sanchez opinio probabilis item est; quia ij patiuntur quidem mala in sua persona, sed totum habere debuerant dependere à Patris voluntate.

12. Denique hic quæri solet, an homicida aliquid debeat: Primò, creditoribus occisi; Secundò, pauperibus, Tertio, amicis, quibus occisus ex liberalitate, vel gratitudine multa donabat; Respondeo nulli ex his homicidam aliquid debere, quidquid nonnulli contra dicant. Ita Less. loc. cit. dub. 26. per totum. Dicastill. lib. 2. de iust. tract. 2. d. 7. num. 79. Salon. Sotus, Becanus alique, quos citat, sequiturque Dian. part. 5. tract. 4. resol. 57. contra Layman, & Molinam, quoad creditores, &c. & part. 3. tract. 4. resol. 54. Ratio est; quia hi non sunt ita conjuncti moraliter cum occiso; ut damnum quod huic infertur, iudicetur, & filis inferri.

13. Illud certum puto, quod insinuat Lessius loc. cit. num. 154. vers. Ratio maior vera est, homicidam debere restitutionem predictis, quando is illum occidisset eo animo, ut ipsi in iis bonis noceret; siquidem tunc propter illam intentionem, peccabit occisor contra iustitiam.

Haec doctrina, quam Lessius, ut dixi insinuat, non videtur coherere cum alia, quam affert lib. 2. capite 9. num. 16. & nos superius amplexi sumus: nimirum, occidentem non obligari ad restitutionem damni indirecti, etiamsi illud intenderit, verbi gratia, te non obligari ad damna secuta ex morte avari, qui mortuus est propter dolorem conceptum ex thesauro à te illi furepto. Cohæret tamen, nam ibi fur sive intendat, sive non intendat mortem, non est causa externa, nec physica, nec moralis mortis avari: at hic homicida est vera mortis causa, unde illi damnum patiuntur, & ex alio capite, illud damnum intenditur ab homicida;

Ergo merito tunc peccat contra iustitiam, & restitui non debet: vide quæ dicam lib. 8. tract. 3. cap. 4. §. 2. num. 3.

Hæres occisoris quid debeat?

14. Dubitatur secundò: An heredes homicidae obligentur refarcire damna occisi num. 3. dicta, quando ipse homicida fuit à iudice poena præsertim capitali condemnatus? Respondeo obligari. Ita Sanch. loc. cit. c. 4. dub. 6. Molin. d. 84. n. 8. Less. l. c. d. 22. m. 137. Valsg. dub. 5. & passim contra Rosellam, Sot. aliosque cit. ab eodem Less. ibid. illius enim poena positio, sive ex officio procedit iudex sive ad læsæ partis instantiam, est ex iustitia vindicativa, & in bonum Reip. Cæterum non appareat, quod per illam ad æqualitatem reducta sit inæqualitas rerum temporalium, facta parti læsæ. Nam pari modo fur, si capite plectatur; non propterea illi cessat obligatio restituendi, quæ rapuit. Illud concedo, quando hæredes occisi sunt divites, vel nobiles, qui civiliter damna temporalia petere non consueverunt, facile possent indicari esse illis solo supplicio, factum satis. At si pars læsæ sit ex vulgo, & præsertim quando damnum est grave; non videtur, nisi expresse remittat, qua ratione non misisse præsumenda sit.

Excedens modum iustæ defensionis; vel invadens; vel provocans, an obligetur ad restitutionem ex homicidio &c.

15. Dubitatur tertio: De excedente modum iustæ defensionis; Petrus, v. g. aggreditur. Paulum? is, cum se posset defendere, solum vulnerando Petrum; tamen gladio transfodit & interemit: obligabitur ad restitutionem?

Respondeo: Hunc incurrere irregularitatem, certum sit: Ita Sayr. Avila, Reginaldus apud Dianam part. 2. tract. 1. 16. sed quoad restitutionem, de qua est sermo Lessij tria docet ibid. dub. 21. Primò, si Petrus Paulum ad pugnam provocavit, Paulum ad nihil teneri; quia provocans videtur omnia damna remittere provocato, dum facit ei potestatem, ut contra se agat, quod potest. Quam doctrinam nos non multò ante num. 2. admisimus. Secundò, si Petrus aggreditur Paulum sine provocatione; teneri Paulum, si excedat in se defendendo, ad integram restitutionem; quia peccat tunc Paulus contra iustitiam: excedendo modum. Tertio, esse tamen probabile teneri solum ad partem iudicio prudenti dimittendam: quia multo minus peccat, qui sic invasus occidit, quam qui sponte, & excitus à nemine. Ergo unum addo, Lector sapientior iudicet. Si verum est primum dictum Lessij, sequitur Paulum invasum, qui extra modum occidit Petrum, ad nihil teneri. Ratio enim cur provocatus ad nihil teneretur, est, quia provocans iudicatur remittere: sed invadens iudicatur pari modo remittere: ergo, &c. Minor probatur, quia ipse iam scit invasum, omnia mala contra ipsum intentaturum; & tamen adhuc invadit: ergo præsumitur illis malis, seu damnis assentiri. Cum ergo scienti & volenti non fiat injuria in ipsum quoad bona temporalia non peccabitur contra iustitiam; atque adeo nullum restitutionis onus contrahetur, vide num. 1. citatum.

Favet huic doctrinæ Layman, l. 3. tr. 3. cap. 6. n. 5. dicens posse iudicem in tali casu condonare restitutionem in penam injuriæ aggressoris, vel rixæ actoris; assertque Molinam docentem eum, qui ob acceptam injuriam justo dolore, aut ira affectus vulneravit, vel occidit, v. g. Maritus occidit uxorem deprehensam in adulterio, in conscientia foro posse denegare restitutionem damnorum, donec ad iudicem causa delata cognoscatur, vtrum in penam delicti, atque injuriæ compensationem, restitutio ipsa remittenda sit, necne.

Dices: hoc sive provocantes, sive solum aggred-

Restitutio
P. 4. §. 1.
... non posse remittere damnum factum alteri, si
... suis hereditibus; ergo non possumus recurrere ad
... remissionem. Respondeo: hoc iam dictum est sa-
... a num. 10.

16. Hoc pertinent tres subdubitationes. Prima, an qui
... si invadatur, nec tamen fugit, sed occidit,
... ad restitutionem obligetur. Respondeo, qui
... solum tunc delinquit contra Charitatem, ut pote
... magno incommodo per fugam poterat illud
... vitari; consequenter putant, nullum vsge-
... restitutionem. Ita Less. lib. 2. cap. 9. dub. 2. n. 136. &
... 107. Molin. disp. 81. num. 2. Qui vero censent etiam
... contra iustitiam, ut pote, quia unusquisque habet
... occidatur auctoritate privata; restitutionis oneri
... merito submittunt. Ita de Lugo tom. 1. de
... 10. §. 1. n. 170. & d. 11. sect. 2. num. 55. Nos expecta-
... iterum damus, quod num. 15. proposuimus:
... invadentem posse præsumi damna eventura re-
... mittere. &c.

17. Secunda: Quid iuris in restitutione, quando, qui
... initium dedit, occidit, vel occiditur. Respondeo, si
... de causam solum verbis Paulo, & Paulus
... Petrum, sanè Paulus reus erit restitutionis. Ita
... 4. lib. 2. cap. 9. d. 2. n. 137. quia ob
... verborum contumeliam, iniuste Petrum occi-
... Si contra, in eandem Petrum solis verbis rixante
... Paulum transfunderet; ad nihil tenetur Petrus
... quia quavis prædictæ verbalis rixæ & peccato au-
... fuerit; tamen postquam gladio contra ipsum Pau-
... insurgit, potest se defendere, & cum moderamine
... occidere iniuste insurgentem: sic ergo de similibus phi-
... losophatur.

18. Tertia: Si pugnantibus Petrus cum Paulo, socij
... occidunt aliquem obligabuntur Petrus, &
... Paulus est restitutionem occisi; Respondeo: si ex citati-
... socios, obligati non est dubium; quia iam sunt
... homicidij: At si sponte hi socij se immiscue-
... runt, ipsimet impotent: neque enim sola mea pugna
... causa est (nisi multum per accidens) ut alij accurrant,
... pugnent, occidantque, vide tamen quæ dicam mox §. 5.

19. Illa quidem difficultas est non vulgaris: Si ego
... socios excitavi ad pugnam, & deinde remanet aliquis
... occisus ex ipsis meis sociis; an ego huic occiso restituti-
... nem debeam;

Respondeo: Duplex de morte est sententia: Altera
... debere restitutionem; imò & contrahere irre-
... gularitatem; quia per consilium, & suasionem causa
... fuit mortis. Ita Suarez, Avila, Navar. Cominch. quos
... citat, sequiturque Dian. p. 4. tra. 2. de irreg. res. 1. 2. Al-
... tera negat restitutionem debere, negatque irregulari-
... tatem contrahere. Ita Vasquez, Turrian. Gaspar Hurtad.
... quos citat, sequiturque de Lugo disp. 12. sect. 3. num. 58.
... quia suadent, licet peccet contra Charitatem; cum ta-
... men nec fraude, nec dolo suadet, non peccat contra ju-
... stitiam; scienti enim, & volenti non fit injuria: ergo
... damna ex occasione orta non tribuuntur illi, ut Authori
... imputo. Quare si tu contra iustitiam non peccas; nec de-
... bes esse obnoxius restitutioni, nec irregularitati: quod si
... socios, propter aggressionem tuam injustam contra tuos
... inimicos; in necessitatem concessisti pugnandi; quia
... inimicum adversarij, ut te offenderent contra, tuos
... socios insurrexerunt, atque aliquem ex his occiderunt:
... sanè tunc obligaberis ad restitutionem, & si irregulari-
... tas: qui tunc injusta causa fuisti mortis tui socij: ut ex
... te constat.

Pro bonis spiritualibus occisi, an aliquid debeat?

20. Dubitatur quarto: An pro bonis spiritualibus,
... que fecisset occisus, si vixisset, debeat aliquid injustus
... homicida?

Respondet Lessius lib. 2. c. 9. d. 17. nihil debere; Bona
... Part. I.

enim illa vel considerantur quoad meritum, vel quoad
satisfactionem. Prius est irreparabile; quia meritum
vnius non potest alteri dari, atque adeo meritum ho-
micidæ non potest reparare meritum occisi, quoad sa-
tisfactionem autem, quamvis hæc possit alteri dari, ta-
men non constat in casu nostro, an occisus aliqua sa-
tisfactione sit privatus; neque utrum ea, quam homi-
cida pro eo exhibebit, illi profutura sit. Adde, non
posse certam mensuram constitui; quam sit obligatus
homicida exhibere. Quam ergo dabit? certe in tanta
indeterminatione nullam: hæc ex Lessio.

21. Item, habet sequentem casum: Considerat Pe-
trus testamentum, in quo disponebat, ut ex redditu,
quem exacturus erat ex sua pensione vitalitia, cen-
tum Missæ pro se celebrarentur; interim occisus est
à Paulo, unde ex defectu census; qui ipsius morte
cessavit, Missæ non sunt celebratæ: ad quid obligatur
Paulus;

Respondeo: Salonijs. in 1. 2. q. 62. art. 2. contr. 4. f. 368
apud de Lugo tom. 2. de iust. d. 11. sect. 1. n. 3. Et quidem
merito, ad eas Missas relaxandas obligat Paulum; si
enim opifici à te restituendum est, quod per operas
materiales tuâ causâ minus lucratur, non video, cur,
à te non sit restituendum pro damno spirituali, quod
quis tuâ causâ invitus incurrit. Nec obstat, quod
modò diximus ex Lessio, nesciri, utrum satisfactio hæc
occiso profutura sit; quia nec scit contrarium; ergo
res manet dubia negativè: in hoc autem dubio, melior
esse debet conditio disponens. Quod si verè constet
occisum decessisse in mortali (sed quando de Christia-
no tanta certitudo?) tunc non virget prædicta obli-
gatio; siquidem inutiliter pro illa anima eæ Missæ ce-
lebrarentur.

Pro damno personali, an aliquid debeat?

22. Dubitatur quintò: An ipsa vita, mutilatione,
percussione, vel cicatrice reddita, præciscendo à
damnis alijs, de quibus iam hætenus dictum est, ali-
quid restituendum sit; Respondeo nihil nec spiritua-
le, nec temporale esse ex obligatione restituendum.
Ita Sanch. l. c. conf. c. 4. dub. 1. num. 7. Less. l. 2. c. 9. dub. 23.
multique recentiores contra Scot. Scot. aliòque di-
centes debere compensare pecunia; quorum senten-
tiam probabilem putat idem Less. l. 2. c. 9. d. 23. & c. 9.
dub. 23. n. 140. lege Dicast. l. 2. de iust. rr. 2. disp. 7. dub. 4.
num. 53. nobiscum sentientem, citantemque Nauarr.
Bannez, Petrum Nau. Vasq. Cou. aliòque. Ratio po-
tissima est, quia probabilis est sententia superioris ordinis,
quando in eodem ordine restitui nequeunt; Et huius
ratio est, quia virtus iustitiæ commutativæ, quæ est
illa quæ restitutionem præcipit, respicit, æqualita-
tem: ergo ubi æqualitas inter duo lura esse non po-
test, illuc non se extendit iustitia. Cum ergo nulla
hominis vita, nec pars, ut ita loquar, vitæ, vllâ pecu-
niâ, seu vllò bono inferiori æquari possit; sequitur
iustitiam non se extendere ad præcipiendum dari pec-
uniâ, seu aliud bonum inferius pro vita, &c. Ordo
autem bonorum est huiusmodi, ex Less. l. 2. cap. 11.
dub. 15. Primum locum obtinet bonum salutis æter-
næ; sequitur bonum vitæ, membrorum, tum honoris,
& famæ; denique facultates temporales. Prolixas ra-
tiones, obiectionumque solutiones de hac re lege, si
libet, apud citatos, & vide, quæ dicam infra, cum de
restitutione fama agam.

Alium pro alio occidens.

23. Dubitatur sextò. Quid iuris contra eum, qui vo-
lens occidere vnum, alium interfecit;

Respondeo, Vt id planius reddatur, & multa per hanc
occasionem explicentur; tria certa breviter separemus, ab
incertis quatuor.

Y 2 24. Certum

24. Certum sit mihi primò, (quidquid sentiant Cou. Vgol. alique apud Sanch. l. 9. de mat. d. 32. n. 26.) eum; quia facta diligentia putat hanc esse feram occiditque; sed deinde advertit esse Petrum, v. g. suum inimicum, quem etiam occidisset, si cognovisset (quæ vocatur ignorantia comitans): peccare quidem ex interno affectu; sed non esse verum homicidam, nec contrahere pœnas: unde non esse irregularem, non obligari ad restitutionem ex homicidio; & si occisus fuerit fortè Clericus, non incurere excommunicationem. Ita Sanch. l. c. n. 28. Ratio est, quia illæ pœnæ oriuntur solum ex ipsa actione externa injusta, quæ hic non adest: solus enim pravus ille affectus est interior; nec ex illo processum est ad occisionem.

25. Quod si quis hoc se animo gerat, ut vel occidere hunc quem nescit, vel dubitat, vel etiam suspicatur, an sit homo, an sit fera, an sit Clericus, an sit Laicus; certè homicida erit, si ille homo fuerit: & erit excommunicatus, si ille fuerit Clericus. Ita Lop. quem citat, sequiturque Sanch. ibi quia tunc non affectus modò, verum etiam opus externum injustum est; ut etiam est opus externum injustum, quoties debita diligentia non est advenienter appposita, ut ex se liquet.

26. Certum est mihi secundò: Si tu dum vis occidere Petrum Laicum, casu, & omnino per accidens, ac præter intentionem occidisti Paulum, qui fortè, quia v. g. illac transibat, in seictum suscepit, te non esse homicidam, nec obligari ad restitutionem, nec esse irregularem, nec esse excommunicatum, si fortè Paulus fuerit Clericus, Ita Sanch. l. c. n. 27. Fragoſus de Rep. Christiana t. 2. l. 1. d. 2. s. 1. n. 36. citans Mol. & Coninch, Portellam, & apud Dianam p. 9. r. 4. ref. 31. Fagund. in dec. l. 5. c. 1. n. 13. Ratio est, quia tum nullum delictum commisisti contra Paulum: Supponimus enim inculpabiliter te gessisse, & omnino involuntarium tibi fuisse interfecionem Pauli; Ergo nulla pœna dignus es ex hac Pauli occisione aded tibi involuntaria.

27. Certum est tertio, Si occidas, seu percutias Laicum, putans te occidere, seu percutere Clericum, te non incurere in excommunicationem. Ita Sanch. ibid. n. 28. Covarr. in c. Alma mater p. 1. §. 10. 15. vers. ultimo, & passim. Ratio est, quia excommunicatio est imposita non contra volentem, sed contra exequentem percussionem Clerici.

Remanent iam quatuor incerta; Primò, An si occidere volens Clericum Petrum, occidas per errorem inculpatum Paulum etiam Clericum incidas in excommunicationem, Secundò, An si occidere volens Petrum, vel quemlibet alium, per similem errorem occidas Paulum, debeas restitutionem ex Paulo occiso; Tertio, Quid de irregularitate; illamne in utroque casu contrahes; Quarto, quid de violatione Ecclesiæ;

28. Quoad primum, Communis opinio docet, te incidere in excommunicationem. Ita Sanch. l. c. n. 27. citans Covarr. Cordubam, aliòsque, Bon. loco mox citando, afferens suarium; Molinam, aliòsque, Rebelleum p. 1. l. 3. c. 12. n. 13. Ratio est, tum quia & tu ipse, & animo Clericum tunc quis occidit; tum quia Ecclesia per se primò sub censuris intendit prohibere, ne homo, vel Clericus, quicumque ille sit occidatur, siue sit hic, siue sit ille.

29. Verum probabile etiam cenſeo, non incurere Ita Fragoſus de Rep. Christiana t. 2. lib. 1. d. 2. s. 1. num. 36. fusè probans, quem exſcribit Diana p. 9. r. 4. n. 32. Ratio est, quia actio illa exterior, ad quam solum sequitur censura, non est à te voluntarie admilla, quia non est voluntas, ubi non præcedit cognitio; quare à te non fuit Paulus in iura affectus, nisi solum materialiter: ergo non est caput, unde procedere debeat pœna excommunicationis, quæ non est imposita, ut dictum est, nisi actioni exteriori formaliter iniuriolæ, Confirmatur: quia propter eandem rationem simile quid dictum est, modò num. 26. ex Sanch. Id quod quamvis ibi admittat, non autem in hoc præſenti casu; contendatque disparti-

tem afferre, tamen eam non videtur afferre sufficientem sententia, Priorem sequuntur ij, qui modo n. 28. Primum ibi positam sicuti sunt; par enim videtur ratio: quidem Bonacina disp. 3. de restit. in partic. quasi. v. sect. 2. part. 3. num. 8. sic hanc opinionem firmat: Ratio est, inquit, quia primò, ita habetur l. cum, qui nocentem §. si injura, ff. de injurijs. Tum quia secundò, hic actio est injusta contra Paulum, sicut contra hunc hominem, licet falsò putetur Petrus. Tum quia tertio, qui committit Delictum Cuius, quam putabat esse Tuius, tenetur ad restitutionem, ergo idem dicendum est in proposito casu. Tum quia quarto, qui percutit Caium Clericum quem putabat esse Tuum Clericum; committit sacrilegium, peccat contra iustitiam, & subiacet excommunicationi. Covarr. Suarez, Sanchez, Julius Clarus, alique apud Rebelleum, quoniam ipse percutit homicidam in hoc casu non teneri ad omnimodam restitutionem. Hac Bonacina.

31. Non obligari tamen ad restitutionem probabile mihi apparet; quia ita sequitur ex ratione iam numero 29. dicta, à sententibus non incurri excommunicationem. Et de Lugo quidem tom. 1. de iustis. disputat. 17. sect. 13. num. 75. vide etiam disp. 7. sect. 1. num. 25. sic habet in hac re. Dices est volendo occidere Petrum inimicum, per errorem occidis Paulum amicum, quem videtur longe non agnovisti & putasti esse Petrum, quem eo loco paulò ante, reliqueras; non committis homicidium voluntarium, nec fortasse homicidium, quia illud homicidium procedit ex ignorantia: quæ causat involuntarium: ergo similiter, si putares furari rem Petri, & accipis rem Pauli; non committis furtum. Respondi ad hoc potest: quibus sit de antecedente, negando consequentiam; est enim differentia: nam in primo casu erras circa substantiam actionis: non enim vis occidere illum hominem, quem occidis; sed alium: quare illa actio videri potest involuntaria. At in secundo casu error non versatur circa substantiam actionis (quando adstet hic error in furando, & restituendum, docebo inferius, libro 8. tractatu 3. cap. 1. §. 6. num. 2. Vis enim accipere, & furari, (dicendum damnisſare) rem istam, circa quam non erras, sed circa dominum illius, quod non pertinet ad substantiam transpositionis huius rei; quare ista actio secundum se tota est voluntaria. Hac de Lugo. Notasti illud; (non committis homicidium voluntarium, nec fortasse homicidium) id quod dum non reſciit, videtur admittat. Si ergo non committis homicidium, non teneris ad restitutionem ex homicidio.

32. Confirmatur ex Fagundes in dec. lib. 5. cap. 1. num. 14. qui quærens, An homicidium prædicto modo ex errore commissum leges puniant pœna ordinaria mortis, an pœna arbitraria à Iudice imponenda; putat probabilius puniri arbitraria Et ratio est, inquit, quia huiusmodi homicidium respectu illius, quem occidit, fuit merè casuale; & per accidens contigit: quæ, licet fuerit culposum, quatenus absolute voluerit occidere, non tamen respectu occisi fuit voluntarium. Hac ille. Si ergo non fuit verè coram Deo voluntarium respectu occisi; cur sic errans restitutionem illi debeat in conscientia?

33. Confirmatur secundò ex Molina tom. 4. dispensatione 30. qui distinguit tria in casu huius erratæ interfecionis: Primò, delictum coram Deo; & hoc certum est esse mortale, ac si non fuisset sine errore, &c. Secundò, in ordine ad Rempubl. & hoc modo acceptum puniatur ab eadem Republ. æquè, ac si fuisset sine errore (sic ipse putat; cum probabilius modò contrarium iudicaverit Fagundez) & ratio est, inquit, quia æqualis læſio facta est. Reip. cum iam vnus homo ab ipsa ablatus iniuste fuerit. Tertio, in ordine ad ipsum Paulum per errorem occisum, & quoad hoc, sic loquitur: Tertium verò est injuria Pauli interfecit, quæ in suos propinquos & heredes suo modo redundat; & quam pressequi ad ipsos, etiam suo, ac defuncti nominis spectat. Et quod hoc, negandum non est, injuriam esse læsionem

38. Dico tertiò: Si quis cum Ecclesiæ irreverentia occidere volens unum, casu, & præter intentionem alius involuntariè occideret vel (quod in idem recidit) volens occidere Titium, occideret per errorem Caium; communis opinio relata n. 28. docet polli Ecclesiæ: quia iam adeest peccatum mortale in hoc genere irreverentia, & injuria Occisioni in Ecclesiâ. An verò ex secunda opinione allata n. 29. colligi possit Ecclesiâ non violari, quia tunc nulla est voluntaria injuria, sed solum materialiter improprie sapientior expendat, decernatque, &c.

§. I. Quatuor Casus ex sparsim dictis deciduntur.

1. Primus casus: Occidisti Petrum, nō quidem animo, ut Paulo homicidium imputaretur, sed tamen quia prævidens fore illi imputandum, animosius occidisti spe impunitatis; in idem idcirco occidisti (quia casus est fortior), quia eam imputationem prævidisti, secus, nullo modo occisurus: ideo quæris, quod peccatum contra Paulum commiseras? Respondeo in viroque casu peccasti in Paulum contra Charitatem, non tamen contra Iustitiam; quia sic nulla ratione fuit externa causa imputationis, unde à restitutione immunis es, unde & ab irregularitate. Ita Molin. tom. 4. tr. 3. d. 86. num. 4.

2. Secundus casus: Veneno infeci vinum bibendum à meo inimico; verum casu advenit amicus, & bibit, me vidente, & me (ne meum crimen proderem) tacente summæ hujus amici occisor, & ideo irregularis? Respondeo nequaquam. Sic de Lug. r. 1. de just. disp. 8. sect. 6. n. 86. quia hujus mors præter meam intentionem evenit. Et ex alia parte, ego non fui injusta causa mortis; quia cum alia periculo meo non tenebar illum monere de veneno.

3. Tertius casus: A Scaris fuit Petrus metu mortis coactus offendere Pauli domum; unde factum est, ut Paulus occisus fuerit, domusque incensa: ad quid obligabis Petrum? Respondeo, Comitulus apud Dian. mox cit. damnat hunc homicidium, & restitutionis; unde & irregularitatis quia peccavit contra Charitatem, justitiamque. Neque enim metus mortis debuit illum excusare à tam gravi injustitia, cui ipse indicando aedes cooperatus est. Rodriq. quem sequitur, citatque Diana p. 5. tract. 4. ref. 64. propendit ad eum liberandum à restitutione: quia (ajunt) ipse non fuit causa moralis ejusmodi damni, sed tota causa fuerunt latrones: ex quo principiis paulò superius allatis sequitur nec esse irregularem.

4. Ad idem videtur propendere de Lugo, tom. 2. de just. d. sect. 2. n. 21. 4. 1. Si scias, inquit, Petrum querere inimicum ad occidendum eum, & aperias illi ubi sit, testificaris plane verum sciens tamen Petrum illa notitia abusu- rum ad homicidium ex sua malitia, non eris vere liber à peccato injustitia, sed particeps homicidii, saltem si nulla cogente necessitate cooperatus es. Notas illud (nulla cogente necessitate) ergo ea cogente, ut certè est in casu proposito, liber ab injustitia esse videris.

5. Quartus casus: Petrus detexit quendam grassatorem latere in quodam antro, & Paulus videns latronem, clamavit; hic est latro; uterque, ut grassator, & latro comprehenderentur: suntne irregulares secuta eius morte? Respondeo. Bonacina de irreg. disp. 7. q. 4. p. 1. n. 18. Avila, aliique apud eundem, docent esse; Turrianus apud Dian. mox cit. & Diana p. 3. tr. 5. ref. 80. negant, nisi quando sic manifestantes essent accusatores, vel testes necessarii ad cognitionem causæ, vel hoc facerent ut ministri Iustitiæ. Illos adi; hæc enim pertinent ad tractationem de Censuris, nec omittatur Layman lib. 3. sect. 5. p. 3. cap. 7. hæc, & similia breviter complectens.

§. V. Ex iisdem sparsim dictis colligitur, quid sentiendum sit de cooperantibus cum Homicida.

H sunt consulentes, auxilantes, mandantes, ratum habentes, non prohibentes homicidium.

dium. De quibus hic breviter aliquando enim fu-
sus dicemus, cum agemus de restitutione, lib. 8. tract. 4.
cap. 2. per totum Lege Layman lib. 3. sect. 5. tract. 5. part. 3.
cap. 4. num. 5.

Consulens, & Auxilians.

2. Qui maligno consilio, vel auxilio, permovet ho-
minem ad necem sibi, vel alteri inferendam; verè, ac
proprie homicida est, si eventus sequatur. Quod si ille
aliquid, sed non determinatum propositum ante con-
ceperat, quod maligno consilio, vel auxilio tu magis
confirmasti; mitius quidem punieris eris, sed irregu-
laritatem non effugies. Ita idem ibid. vide id explicatius
infra lib. 8. tract. 4. cap. 2. §. 2. num. 6. Si sit dubium, an per-
moveris, supra lib. 1. cap. 3. §. 7. v. *Dammum secutum*,
à num. 2. diximus, si ille omnino determinatus erat occi-
dere, vide mox num. 5. & omnino infra lib. 8. tract. 4. cap. 2.
§. 2. num. 6.

Mandans, seu, quod idem est, iubens.

3. Qui homicidium fieri mandavit, secuto effectu,
proprie homicida est, ordinariis poenis, censurisque
subiectus. Sunt autem duo discrimina inter consulentem,
& mandantem.

Alterum: Qui mandatum occidendi ante eius exe-
cutionem expresse, vel tacite revocavit; ab irregulari-
tate, ex Avila part. 7. dis. 6. sect. 2. dub. 4. securus est, dum-
modo revocatio ad notitiam mandatarii pervenerit. At
verò, qui consilio pravo dato, quod, v. g. turpe sit vin-
dictam non sumere; aliquem ad inferendam necem
permovet, licet postea revocavit; tamen irregularita-
tem ex eodem Avila ibid. incurrit, si persuasus conce-
pit semel propositum nihilominus executus fuit.
Ratio utriusque est, quia si semel Petrum persuasisti,
seu illi consilium dedisti, ut occideret; & deinde illum
dissuadere coneris, non tamen ille dissuadetur, sed occi-
dat: in vim occidet tui consilij, quod firmiter animo
infectus: ergo homicida eris, & irregularis. At si solùm
mandasti, cum tota ratio mandati consistat in autori-
tate mandatis, mandato revocato, nihil tui remanet in
mandato: quare si is adhuc occidat, ex se occidet,
non ex tua autoritate; & consequenter tu nec homi-
cida eris, nec irregularis. Nam propterea, si forte consi-
lium prædictum non fuisset in alia ratione supradatum,
nisi in autoritate consulentis; æquiparatur mandato;
& eo revocato, si adhuc fieret occisio: tunc, qui sic mo-
vit ad necem, sed revocavit, non esset homicida, nec irre-
gularis. Quid si quis erravit in exequendo mandato? De
hoc vide supra §. 3. n. 5.

4. Hactenus ex Avila, ceterum propositus p. 3. §. 5.
dub. 8. n. 63. & 64. (& probabile putat Less. lib. 2. cap. 1.
d. 3. num. 18. lege Dian. part. 3. tract. 5. resol. 83. & part. 4.
tr. 2. res. 14.) prædictum discrimen non agnoscit, docet
que tum mandantem, tum consulentem, v. g. abortum
animatum, vel mortem inimici, non esse reos homicidij,
nec irregularitatis, si ij revocaverunt mandatum, & consi-
lium: quia pari modo, revocato consilio, ac revocato
mandato; si sequatur homicidium, non imputabitur
consulenti. Neutrum ex his sententiis audeo appellare
improbabilem.

5. Alterum: Si tu alicui mandas, ut is hominem oc-
cidat, ille mandatum excipiat, tuoque nomine exe-
quatur; irregularis eris, licet mandatarius iam ante

concepto occidendi proposito, quamvis tu non man-
des, nihilominus hominem occidisset. Si autem alicui
fisti homicidium, sed consilium tuum nihil ad effectum
contulit, quia per se ipsum ad occidendum plane de-
minatus, nihil omnino in proposito suo per se confirmas-
tus fuerat: homicidium non commisisti, & sic ab irregu-
laritate infensus eris. Ratio utriusque est, quia mandan-
ti gratia recipientis; ex quo sequitur, inquantum ut si frater
Petro, ut is occisionem faciat, qui Petrus tale propositum
firmiter conceperat; sequitur, inquantum ut tu nihil effici-
efficit enim ille ex suo firmo proposito: At verò si
dem mandes, isque mandatum exequatur, sequitur
iam tuo nomine homicidium fiat, tibi que ut causæ re-
scribatur.

6. Denique nota: si affirmanti tuâ gratia se homi-
nem necaturum, credas id ab ipso futurum esse, & non
contrarias, ne impedias, cum possis; conferi te tacite
consentire, & mandare.

Eademque ratio est, si te rixante, v. g. cum Ioanne
amici tui forte supervenient; & à te non prohibeas
repulsi (addo, cum possis) Ioannem in tuam gratiam
occidant; Quare in utroque casu irregularis fies: recede
quæ dixi supra §. 13. n. 8.

Ratum habens.

7. Qui suo nomine necem patrata, postea ratum
habet, ad damnum restitutionem minime tenetur
Ita Mol. Less. Vasquez de Lug. tom. 1. de Inst. disp. 13.
sect. 2. §. 1. num. 32. nec irregularis fit. Ita Vasquez; Tu-
rianus, Horrad. Tuar. Coninch. alique, quos citat Less.
turque de Lugo loc. cit. num. 34. contra Molin. Sylu. No-
varum, aliosque. Ratio est, quia irregularitas infligitur
ei, qui aliquo tandem modo, est causa homicidij, et
rursus, obligatio restitutionis consequitur tanquam ef-
fectus ad factum homicidium, seu ad damnum illatum.
Sed quia, per ratificationem homicidij, vel damni ante
à te commissi, nemo efficitur illo modo causa, cum
ad præteritum sit potentia: ergo, &c. Neque dico
rati habitationem retrahi, & mandato comparari
Regulæ Iuris in 6. & de facto excommunicationem con-
trahi ab eo, qui percussorem Clerici nomine suo for-
dum ratificat: ergo etiam in casu nostro. Ne id dicas, in-
quam; nego enim consequentiam: & ratio regationis
est, quia rati habitationem retrahi est per fictionem Iu-
ris, & eius dispositionem; ut de facto Ius cap. cum
de sententia excom. in 6. disposuit in dicta percussione
Clerici, quæ certe dispositio non est in irregularitatem,
nec in obligationem restitutionis.

8. Porro; si quis homicidium, vel damnum non suo
potestate patratum possit approbet, non censetur rati-
ficare, atque adeo nec censuram aliquam contrahere,
multò minus restitutionis obligationem; quia nemo rati-
ficare potest; quod suo nomine gestum non est cap. cum
quis de sententia excom. in 6. de natura ratificationis ve-
de multa rectè explicata à Bordonio, viro certè docto, &
erudito tom. 3. contr. 3. 2. num. 1. & deinceps, ubi itum
ta de ratificatione professionis.

Non prohibens.

9. De hoc dictum est satis paulò ante cap. 3. §. 1.
à numero 10. & multa dicuntur libro 9. citato. tract. 4.
cap. 2. §. 6.

FINIS LIBRI SEXTI.

Laus Deo, Beatissima Virgini, ac Beato Aloysio.